

Hồi ký trường Albert Sarraut

Tìm lại mái trường xưa

Đã giữ lời đánh cuộc. Thật vậy, cuốn hồi ký mới ra này đã công hiến chúng ta một cuộc du hành đầy lý thú trong thế giới của trường trung học Albert Sarraut tại Hanoi nhờ những sưu tầm công phu và tài liệu chính xác. Nào toà nhà cũ, nào kỷ tích và chân dung các giáo sư và học trò, nào hình ảnh lớp học, tất cả đều gợi lại cho những ai, đã học tại đây, cùng nhau sống lại những năm Sarraut bất hủ. Như vậy, tập hồi ký này cũng có thể được gọi là “Tìm lại mái trường xưa”.

Nhà Toàn Quyền Đông Dương Albert Sarraut, trong một bài diễn văn đã nói rõ nguyên do sự sáng lập trường đã mang tên ông. Sự kiện có tính cách lịch sử này đã biện hộ cho khía cạnh nhân bản trong chính sách thuộc địa .

“Trường trung học pháp Hanoi lúc đầu được dành riêng

cho học sinh pháp. Tôi đã cương quyết mở cửa trường này vào năm 1912 đón nhận thêm các học trò ưu tú của các trường pháp-việt khác. Quyết định này đã cho ta thấy sự biến đổi trong tâm trí của quần chúng đối với chúng ta khi con em họ ngồi học cùng trường với con trai ông Toàn Quyền”. Tâm quan trọng của quyết định này rất lớn trong một xứ có nền văn hóa ngàn năm luôn luôn tôn kính và tôn sùng trước hết giới học thức, trong một xứ mà giới trí thức đang khao khát tân trào.

Sự có mặt của các giáo sư thạc sĩ và tốt nghiệp trường sư phạm đầy kinh nghiệm đã góp phần biến trường Albert Sarraut thành một lò đào tạo nhân tài cho cả đại học Hanoi lẫn những Trường Lớn và đại học Pháp. Trong những cựu học sinh của trường, biết bao người đã đóng một vai trò quan trọng trong các lãnh vực chính trị, kinh tế, văn học , khoa học và nghệ thuật của hai nước chúng ta và trên trường quốc tế.

Không cần nói dài dòng, lời tâm cảm sau đây của ông giáo sư địa lý học nổi tiếng Pierre GOUROU lúc xé bóng đã mường tượng bầu không khí đã ngự trị trong trường trung học nổi tiếng của chúng ta : "Còn gì thú vị hơn khi giảng lịch sử và địa dư cho một lớp học khoảng 30 học sinh gồm đủ thành phần : nam, nữ, pháp, việt, hoa, việt-hoa, việt-pháp và đôi khi thêm một vài người tây, hoặc cao miên (khmer) hay ánh độ. Những học sinh này chung sống trong hòa khí, thi đua học tập, không bao giờ bị sự uể oải khẳng định của miền nhiệt đới “lấn át. Phải chăng xã hội việt nam, ham chuộng văn hóa và văn bằng luôn luôn theo dõi sự nhiệt tâm của các con em ...”.

Đã đến lúc chúng ta phải nói lên rằng Trường trung học Albert Sarraut là một trong những thành quả không thể phủ nhận của chính sách giáo dục ở Đông Dương và chính sách này cũng đã đóng góp một phần lớn trong sự hiện đại hóa xứ này.

Bản dịch của
Nguyễn Kim Luân & Hoàng Trường Thiện